

SAOPŠTENJE

Univerziteta u Beogradu – Arhitektonskog fakulteta

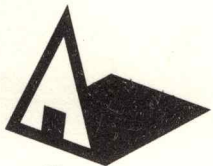
7. novembar 2025.

Mi, nastavnici, saradnici i istraživači Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, iznova se oglašavamo sa apelom za zaštitu i obnovu kompleksa zgrada Generalštaba u Beogradu, a povodom *Zakona o posebnim postupcima (Lex Specialis) radi revitalizacije i razvoja lokacije u Beogradu između ulica Kneza Miloša, Masarikove, Birčaninove i Resavske*, usvojenog na sednici Narodne skupštine Republike Srbije 7. novembra 2025. godine po hitnom postupku.

U momentu kada se novousvojenim zakonom eksplicitno predviđa rušenje zgrada Generalštaba vojske Srbije i Ministarstva odbrane, imamo potrebu i dužnost da još jednom decidno ukažemo na izuzetan arhitektonski, urbanistički i istorijski značaj ovog kompleksa i neophodnost njegove zaštite, rekonstrukcije i revitalizacije. Na to upućuje njegov status zaštićenog kulturnog dobra, kao i inicijative, javne diskusije i dokumenti u čijem je donošenju Fakultet učestvovao tokom prethodnih godina (Deklaracija o sudbini beogradskog Sajma i Generalštaba, 2024). U nedostatku otvorene i sveobuhvatne društvene rasprave o budućnosti kompleksa Generalštaba, potcrtavamo ključne argumente za njegovo očuvanje i odlučno se suprotstavljamo pokušajima relativizacije njegovog značaja, kao i osporavanju istaknute uloge arhitekta Nikole Dobrovića u izgradnji i modernizaciji Beograda/Srbije/Jugoslavije.

Zgrade Generalštaba vojske Srbije i Ministarstva odbrane (originalno Državnog sekretarijata za narodnu odbranu, DSNO), jeste vrhunsko delo jugoslovenske moderne arhitekture i urbanizma, kao što je utvrđeno brojnim stručnim i naučnim uvidima i proglašenjem statusa zakonom zaštićenog kulturnog dobra (2005). Njihova vrednost je materijalna, arhitektonska, urbanistička, istorijska, kulturološka i simbolička, o čemu govore temeljna naučna istraživanja i studije. Višestruka značenja i polemična recepcija ovog projekata od konkursnog rada do savremenog trenutka, predstavljaju njegovu dodatnu vrednost, a emancipatorske ideje na kojima je utemeljen originalni projekat, osnovu za promišljanje njegove i naše budućnosti. Stoga, istrajavamo u zalaganju za očuvanje kompleksa Generalštaba, njegovu restauraciju i promišljenu revitalizaciju.

Takođe, suprotstavljamo se banalizaciji, tendencioznoj i pogrešnoj interpretaciji uloge arhitekta Nikole Dobrovića u arhitekturi, urbanizmu i širim društvenim tokovima XX veka, sa ciljem da se umani značaj ovog kulturnog dobra i na taj način opravda njegovo uklanjanje, otuđenje gradskog zemljišta i realizacija za sada javnosti nepoznatog projekata. Ukazujemo da je doprinos Nikole Dobrovića, renomiranog profesora Arhitektonskog fakulteta u Beogradu i člana Srpske akademije nauka i umetnosti, neupitan, kako u pogledu značaja izvedenih i neizvedenih arhitektonskih projekata i urbanističkih planova, tako i u pogledu rezultata i

dometa teorijskog i pedagoškog rada arhitekте. U prilog tome svedoče i studije istaknutih istraživača iz zemlje i inostranstva, brojne publikacije, nacionalne i međunarodne konferencije i izložbe posvećene njegovom radu.

Doprinos ovog arhitekте огледа се и u kontinuitetu društvene ангажованости, preispitivanja i kritičkog delovanja u promenljivim društveno-političkim uslovima u kojima je živeo i radio. Kritika Dobrovićevog rada je такође важна u promišljanju savremenih tokova i pravaca u arhitekturi i urbanizmu i obrazovanju budućih arhitekata. Izvučena iz konteksta i instrumentalizovana u cilju sprovođenja štetnih i javnosti nedostupnih planova i projekata, kritika Dobrovićevog opusa izneta u obrazloženju predloga zakona nema utemeljenje u stručnoj i naučnoj misli, kojom se u kontinuitetu bavi ova akademska institucija, i stoga iznova apelujemo na otvaranje široke društvene rasprave o budućnosti ovog kompleksa, u kojoj će stručno mišljenje i delovanje biti poželjno i uvaženo.

Prof. arh. Vladimir Lojanica, dekan
Univerzitet u Beogradu-
Arhitektonski fakultet